

УДК 811.161.2+811.581: 81'367

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-1-32>

Дар'я ЄМЕЛЬЯНОВА,

orcid.org/0000-0003-2743-3191

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри германських та східних мов та методики їх навчання

Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського

(Одеса, Україна) *olga2445@ukr.net*

МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИЯВЛЕННЯ СХОЖОСТІ ТА ВІДМІННОСТЕЙ СИНТАКСИСУ УКРАЇНСЬКОЇ І КИТАЙСЬКОЇ МОВ

Інтерес української молоді до вивчення китайської мови пояснюється популярністю цієї мови у світі та можливістю майбутнього працевлаштування. В Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» з 2012 р. здійснюється набір студентів за спеціальністю «014.029 Середня освіта (Мова і література (китайська, англійська))».

Розуміння синтаксису китайської мови є важливою умовою успішного вивчення цієї мови. Значний вклад у вивчення китайської мови внесли українські синолози, які присвятили свої дослідження лексичним і синтаксичним явищам в сучасній китайській мові та зробили порівняльний аналіз із спорідненими явищами в українській мові. Зіставний аналіз схожості та відмінностей синтаксису української і китайської мов сприяє набуттю розуміння побудови речень китайською мовою. Майбутнім викладачам китайської мови необхідні навички побудови речень для вираження своїх думок і почуттів належним чином з використанням класичних і сучасних методів навчання.

Застосування в представленому дослідженні мультиmodalного підходу до формування умінь і навичок зіставного синтаксису української і китайської мов розглядалося як важливий компонент змісту навчання, оскільки всі мови світу є складними системами знаків передачі інформації і будь-яке їхнє використання є мультиmodalним. Все вищезазначене пояснює актуальність проведеного дослідження із застосуванням мультиmodalного підходу до виявлення схожості й відмінностей синтаксису української і китайської мов.

На підставі аналізу літературних джерел розроблена і проведена лекції-презентації «Синтаксис української та китайської мов: схожість і відмінності» для студентів Університету Ушинського, які готуються за спеціальністю «014.029 Середня освіта (Мова і література (китайська, англійська))». Для стимулювання різних каналів сприйняття в дослідженні використовувався не лише друкований текст, а й аудіо- та відео формат, ілюстративний матеріал тощо. Як показали результати дослідження, наявність тексту лекції-презентації на поштових скриньках студентів з посиланнями на відповідні інтернет-ресурси сприяли усвідомленню важливої ролі синтаксису та умінь здійснювати порівняльний аналіз синтаксису української та китайської мов для навчання китайської мови із застосуванням мультиmodalного підходу.

Ключові слова: синтаксис, зіставлення, мова, українська, китайська, мультиmodalність.

Darya EMELYANOVA,

orcid.org/0000-0003-2743-3191

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Germanic

and Eastern Languages and Methods of their Teaching

South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky

(Odesa, Ukraine) *olga2445@ukr.net*

A MULTIMODAL APPROACH TO IDENTIFYING SIMILARITIES AND DIFFERENCES IN THE SYNTAX OF UKRAINIAN AND CHINESE LANGUAGES

The interest of Ukrainian youth in learning Chinese is explained by the popularity of this language in the world and the possibility of future employment. Since 2012, the State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky" has been recruiting students in the specialty "014 Secondary Education (Language and Literature (Chinese, English))". Understanding the syntax of the Chinese language is an important condition for successful learning of this language. A significant contribution to the study of Chinese was made by Ukrainian sinologists, who devoted their research to lexical and syntactic phenomena in modern Chinese and made a comparative analysis with related phenomena in the Ukrainian language. A comparative analysis of the similarities and differences in the syntax of the Ukrainian and Chinese languages contributes to the acquisition of an understanding of the construction of sentences in the Chinese language. Future Chinese language teachers need sentence building skills to express their thoughts and feelings appropriately using classical and modern teaching methods.

The application of a multimodal approach to the formation of skills and abilities of comparative syntax of Ukrainian and Chinese languages in the presented study was considered as an important component of the content of the study, since all languages of the world are complex systems of signs for transmitting information and any of their use is multimodal. All of the above explains the relevance of the study using a multimodal approach to identifying similarities and differences in the syntax of Ukrainian and Chinese languages.

Based on the analysis of literary sources, a lecture-presentation "Syntax of Ukrainian and Chinese Languages: Similarities and Differences" was developed and conducted for students of Ushinsky University who are preparing for the specialty "014 Secondary Education (Language and Literature (Chinese, English))". To stimulate different channels of perception, the study used not only printed text, but also audio and video formats, illustrative material, etc. As the results of the study showed, the presence of the lecture text in students' mailboxes with links to relevant Internet resources contributed to the awareness of the important role of syntax and the ability to conduct a comparative analysis of the syntax of the Ukrainian and Chinese languages for teaching Chinese using a multimodal approach.

Key words: syntax, comparison, language, Ukrainian, Chinese, multimodality.

Постановка проблеми. Інтерес до Китаю і, як наслідок, до вивчення китайської мови у наші часи обумовлений успіхами цієї країни в різних сферах життя – економіці, політиці, науці та освіті. Відомо, що китайська (хінська) мова є першою мовою світу за кількістю мовців, тобто вона є рідною для понад 1,3 мільярдів осіб, що складає приблизно одну п'яту людства. Сучасна китайська мова має офіційну назву путунхуа – «загально-вживана» і є однією з шести офіційних мов Організації Об'єднаних Націй.

Інтерес молоді до китайської мови обумовлений як незвичністю і популярністю цієї мови у світі, так і можливістю майбутнього працевлаштування як у своїй країні, так і в Китаї. У Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» з 2012 р. здійснюється набір студентів за спеціальністю «014. 029 Середня освіта (Мова і література (китайська, англійська))».

Розуміння синтаксису китайської мови є важливою умовою успішного вивчення цієї мови. Значний вклад у вивчення синтаксису китайської мови внесли такі українські синологи: Ю. Атрощенко, Т. Демчук, К. Дринь, Н. Кірносова, Т. Клішевська, С. Колодко, Е. Момот, О. Нестеренко, М. Нечитайло, Н. Руда, О. Тихонова та ін., які присвятили свої дослідження синтаксичним явищам у сучасній китайській мові та зробили порівняльний аналіз із спорідненими явищами в українській мові.

Зіставний аналіз схожості і відмінностей синтаксису української і китайської мов у процесі вивчення китайської мови сприяє набуттю розуміння побудови речень китайською мовою. Майбутнім викладачам китайської мови необхідні навички побудови речень в писемному і усному спілкуванні з використанням класичних і сучасних методів навчання.

Мультимодальний підхід до формування умінь і навичок зіставлення синтаксису української і китайської мов необхідно розглядати як важливий

та невід'ємний компонент змісту навчання, а їх формування саме і є метою навчання китайської мови і, безумовно, складає основу вивчення всіх іноземних мов, оскільки всі мови світу є складними системами знаків передачі інформації і будь-яке їхнє використання неминуче є мультимодальним (Kress, 2010). Майбутнім викладачам китайської мови необхідні навички побудови речень у писемному і усному спілкуванні із застосуванням мультимодального підходу. Мультимодальне навчання припускає використання і поєднання викладачами різноманітних способів сприйняття та обробки інформації (модальностей) відповідно до цілей, змісту та завдань навчання. Для стимулювання різних каналів сприйняття можливо використовувати не лише друкований текст, а й аудіо- та відео формат. Все вищезазначене пояснює актуальність проведеного дослідження із застосуванням мультимодального підходу до зіставного аналізу синтаксису української і китайської мов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ієрархія термінів «лінгвістика», «граматика», «синтаксис» визначається таким чином: «лінгвістика» містить «граматику», а «граматика» містить «синтаксис» (何伟, 2010). В Словнику української мови дано таке визначення синтаксису: «Розділ граматики, який вивчає способи поєднання й розміщення слів у мові» (СУМ, 1970–1980). За визначенням М. Нечитайло, синтаксис є частиною граматики будь-якої мови і вивчає словосполучення та речення, їхню будову, роль і значення частин мови та граматичних форм у реченні (Нечитайло, 2020).

К. Ф. Шулжук у передмові до розробленого нею підручника «Синтаксис української мови» зазначає: «У граматичній системі мови синтаксису належить центральне місце, оскільки у його сфері функціонують мовні одиниці, які забезпечують спілкування людей, безпосередньо співвідносячи повідомлюване з реальною дійсністю» (Шулжук, 2004: с. 3).

Українські мовознавці виокремлюють три синтаксичні одиниці – речення, словосполучення і мінімальна синтаксична одиниця, і вважають, що синтаксис у граматичній системі мови необхідно розглядати як вищий граматичний рівень. При дослідженні розділу синтаксису необхідно враховувати три аспекти: формально-синтаксичний, семантико-семантичний і комунікативний (Шульжук, 2004).

Вивчення будь-якої іноземної мови потребує зіставного аналізу синтаксису іноземної мови з синтаксисом рідної мови. Зіставний синтаксис є розділом зіставного мовознавства, який вивчає спільні й відмінні ознаки граматичної будови речень і словосполучень зіставляваних мов, а також їх творення і функціонування. Відомий український лінгвіст М. П. Кочерган у своєму підручнику «Основи зіставного мовознавства» зауважує таку думку: «Синтаксис у мовах світу має чи не найменше розбіжностей, що зумовлено тим, що він безпосередньо пов'язаний зі структурою мислення. Відмінності головним чином стосуються форм і ступеня використання подібних формальних засобів вираження, їх співвідношення і взаємодії» (Кочерган, 2006: с. 262).

Складність зіставного аналізу синтаксису української і китайської мов пояснюється тим, що ці мови відносяться до різних структурних типів. Українська мова відноситься до східнослов'янської підгрупи слов'янської групи індоєвропейської сім'ї мов, які є флективними мовами, тобто відношення між словами передаються завдяки формам слів. Тоді як китайська мова відноситься до сино-тибетської мовної сім'ї ізолюючого (кореневого) типу з точки зору граматики і синтаксису, тобто мов, які не мають афіксів, і граматичні значення виражають способом прилягання одних слів до інших або за допомогою службових слів. Іншими словами, в китайській мові, на відміну від української мови, відсутня словозміна і немає обов'язкових морфологічних показників роду, числа, відмінку, виду, часу і т. д. у звичному для індоєвропейських мов значенні. Отже, у своєму чистому вигляді ізолюючі мови використовують незалежні службові слова для тих граматичних цілей, що у синтетичних мовах зазвичай виражаються афіксами чи змінами кореня.

Необхідно зазначити, що, незважаючи на те, що китайська філологія налічує вже більше двох тисяч років, граматика та її складова – синтаксис були не розроблені практично до кінця XIX століття. Головним об'єктом вивчення в китайському мовознавстві були не мова, а її ієрогліфи, що пояснюється їх великою кількістю та складним характером ієрогліфічної писемності.

Перша китайська граматика європейського зразка була написана в 1898 році і називалася Ма ши вень тун (马氏文通). Автором її був Ма Цзяньчжун (马建忠), китаєць за походженням, який здобув освіту у Франції. У вступних зауваженнях Ма Цзяньчжун писав, що в усіх мовах граматика здебільшого подібна, відмінності полягають лише у вимові та написанні знаків (马建忠, 2010: с. 10). Він вперше висловив думку про можливість створення граматичного опису китайської мови на зразок граматик європейських мов, розглянув особливості становлення граматичної складової китайської філологічної традиції та позначив її своєрідність серед інших національних традицій. Ма Цзяньчжун вважав, що приналежність слова до тієї чи іншої частини мови може бути визначена виключно в реченні, так як саме синтаксис розглядає способи організації речення чи словосполучення. Підставою для подібної точки зору є фіксований порядок слів у китайському реченні. Речення Ма Цзяньчжун визначає як слова, що поєднуються між собою і мають закінчений зміст. Отже, визначення речення аналогічно з визначенням змісту цієї граматичної конструкції в українському синтаксисі. Розмірковуючи про речення, автор зазначає, що в реченні підмет може бути відсутній. Тут також спостерігається подібність з синтаксисом української мови.

У «Ма ши вень тун» класи слів виділялися за зразком західних граматик, тому в ній були присутні ті ж вісім класів слів (частин мови), що і в європейських граматиках. Користуючись сучасною термінологією, це були іменники, займенники, дієслова, прикметники, прислівники, прийменники, сполучники, вигук. Але в «Ма ши вень тун» був ще й дев'ятий клас – властивий китайській мові, а саме службові морфеми (助字 (zhù z) – помічник). Як відмічає А. В. Беляєв: «Помилково вважати, що «Ма ши вень тун» є точною копією західних граматик. Ма Цзяньчжун, враховуючи особливості китайської мови, виділив службові морфеми, тобто, додав ще один клас, і в цьому його заслуга» (Беляєв, 2016: с. 348). Традиційний спосіб розмежування частин мови (поділ на дев'ять класів у «Ма ши вень тун»), як вважає А. В. Беляєв, правильно відображає особливості китайської мови, його не слід піддавати значним змінам у світлі вивчення особливостей синтаксису китайської мови (Беляєв, 2016: с. 349). Що стосується структури речення, то Ма Цзяньчжун виділяє (також, як і в українському синтаксисі) головні члени речення (підмет і присудок) і другорядні члени речення (додатки, означення, обставини) і визначає їхню роль у реченні та наводить приклади. Як зазна-

чив Ма Цзяньчжун, в китайській мові можна визначити і частини мови, і члени речення, що є проявом синтаксичного універсалізму.

Разом з тим, як відмічає український синолог М. Нечитайло, не можна думати, що китайські мовознавці зовсім не займалися граматиною китайської мови. Відомо, що задовго до появи граматики Ма Цзяньчжуна вони виокремлювали і розглядали різні частини мови, розробляли терміни та класифікації, вивчали саме граматичні особливості своєї мови, хоча таке вивчення і не було граматиною в європейському розумінні (Нечитайло, 2018). Авторка, посилаючись на сучасного китайського дослідника Лі Баоцзя (李葆嘉), зазначає: якщо існує твердження, що не існує мов без граматики, то невже граматична будова китайської мови не досліджувалась в давні часи? Термін «граматика» вперше ввів учений-конфуціанець, літературознавець Кун Ін-да (孔颖达) (574–648 рр.), який коментував «П'ятикнижжя» (五经), де саме й підняв деякі питання з граматики, зробив перші спроби розподілу слову на частини мови (Нечитайло, 2018) [9]. Слова, які не виражають будь-якого конкретного, реального значення, стали називати 词 (cí) або 语 (yǔ). Значущі (повнозначні, самостійні) слова, тобто слова, що мають повне окреме лексичне значення, які називають предмети, дії та ознаки предметів, назвали 字 (zì). Тільки в XVIII ст. китайські філологи зробили важливий крок і розділили усі слова на службові (虚字 – Xūzì) та значущі (实字 – Shí zì). У сучасному розумінні до службових слів відносяться неповнозначні слова, які уявляють собою вільні морфеми, що інтонаційно об'єднуються зі словом, словосполученням чи реченням і виражають різні стосунки між повнозначними словами і реченнями, об'єднуючи їх або надаючи їм різних значеннєвих відтінків. В українській мові до службових частин мови належать прийменники, сполучники й частки. Роль службових слів у граматиці китайської мови значна. Разом з тим, в якості відмінності синтаксису української і китайської мов, можна зазначити, що поняття «значуще слово» в українській мові не існує, а існує поняття «значуща частина слова». Значущими частинами слова в українській мові є корінь, префікс, суфікс, закінчення (СУМ, 1970–1980).

Підводячи підсумки розвитку китайської граматики до XIX століття, М. Нечитайло зазначає: «Уся граматика китайської мови до 1898 р., тобто до появи граматики Ма Цзяньчжуна, описувалася за допомогою тлумачення значень у рамках лексикографії» (Нечитайло, 2018: с. 147). Отже, в дослідженнях українських китаєзнавців

показана і доказана необхідність, як при усному та писемному спілкуванні, так і при перекладі з української мови китайською та з китайської мови українською, врахування як схожості, так і відмінності синтаксису шляхом зіставлення структури, порядку слів в реченні, зв'язків між словами. Разом з тим, так званий мовний універсалізм присутній в синтаксичній основі побудови речень в українській і китайській мовах.

Наприкінці необхідно зазначити, що суттєвий вклад в оволодіння граматиною китайської мови в нашій країні належить також таким китайським лінгвістам як Чжан Пен Пен (Чжан Пен Пен, 2008: с. 10), Дін Чаньчань (丁婵婵, 2012), Шен Говей (沈国威, 2011), які пояснили певні особливості граматики китайської мови, причини її трансформації з погляду носіїв мови та культури.

Мета статті. Основною метою дослідження є впровадження лекції-презентації на тему: «Синтаксис української і китайської мов: схожість і відмінності» на підставі результатів останніх досліджень і публікацій за цією проблемою із застосуванням мультимодального підходу в навчально-виховний процес студентів Університету Ушинського, які проходять підготовку за спеціальністю «014.029 Середня освіта (Мова і література (китайська, англійська))».

Виклад основного матеріалу. В експерименті брали участь 22 студенти четвертого року навчання, які готуються за вказаною спеціальністю. Експеримент проходив у два етапи – констатувальний і формувальний. Мета констатувального експерименту – визначити рівень знань студентів щодо особливостей синтаксису української і китайської мов, виявити інтерес студентів до проблем синтаксису. У таблиці 1 наведено зміст анкети і результати опитування на констатувальному етапі (табл. 1).

Як видно з результатів анкетування, ще до визначення результатів опитування всі студенти виявили бажання підвищити рівень знань з синтаксису та зіставного аналізу синтаксису української і китайської мов.

На формуальному етапі експерименту на підставі аналізу останніх досліджень і публікацій та інтернет-ресурсів розроблено лекцію-презентацію на тему «Синтаксис української і китайської мов: схожість і відмінності». Лекція-презентація проходила в онлайн режимі. Увага студентів зосереджувалась на основних питаннях теми. Фактично, це була лекція-бесіда, в процесі якої для виявлення засвоєння матеріалу студентам ставилися питання за матеріалом лекції. Студенти також ставили питання, якщо їм щось було не зрозуміле.

Таблиця 1

Виявлення рівня знань студентів синтаксису української і китайської мов на констатувальному етапі експерименту

Питання	Результати опитування		
Чи бажаєте Ви поглибити знання з основ синтаксису української і китайської мов?	22/100%		0
Будь ласка, дайте відповіді на наступні питання:	Результати опитування		
Дайте визначення, що таке синтаксис.	Дали повну відповідь 10/45%	Дали неповну відповідь 12/55%	Не дали відповідь 0
За думкою видатного українського лінгвіста М. П. Кочергана: «Синтаксис у мовах світу має чи не найменше розбіжностей». Чому саме синтаксис має найменше розбіжностей у різних мовах?	Дали повну відповідь. 0 Навели приклади 0	Дали неповну відповідь 6/27% Навели деякі приклади 6/27%	Не дали відповідь 16/73%
Що таке зіставний аналіз?	Дали відповідь. 19/86%		Не дали відповідь 3/14%
До якої сім'ї і групи мов відноситься українська мова?	Дали повну відповідь. 15/68%	Дали неповну відповідь 7/32%	Не дали відповідь 0
До якої сім'ї і групи мов відноситься китайська мова?	Дали повну відповідь. 15/68%	Дали неповну відповідь 7/32%	Не дали відповідь 0
Коли вийшла в світ перша китайська граматики європейського зразка? Як вона називалась? Хто її автор?	Дали повну відповідь. 4/18%	Дали неповну відповідь 16/73%	Не дали відповідь 2/9%
Чи відомі Вам праці українських лінгвістів, які присвячені проблемам синтаксису в китайській мові?	Дали відповідь 5/23%		Не дали відповідь 17/77%
Чи маєте Ви уявлення про схожість і відмінності синтаксису в українській і китайській мовах? Означте, які саме схожості й відмінності виявлено.	Дали повну відповідь. 0	Дали неповну відповідь 20/91%	Не дали відповідь 2/9%
Чи бажаєте Ви докладно дізнатися про схожість і відмінності синтаксису української і китайської мов, взявши участь в онлайн лекції-презентації «Синтаксис української і китайської мов: схожість і відмінності»?	Так 22/100%		Ні 0

В процесі лекції студентам показано наступні презентації із відеохостингу YouTube на тему, яка обговорювалась:

1. Вступ до східної філології <https://vo.uu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=194666>.
2. Проблематика частин мови в китайській мові. <https://www.scribd.com/document/509097648/%>.
3. Стилїстика китайської мови. <https://ua.kursoviki.com.ua/humanitarni/stilistika-kitayskoi-movi>.

В лекції-презентації застосовано розділ 18 «Порівняльний аналіз явища синонімії в українській і китайській мовах: схожість і відмінності»,

опублікований в матеріалах Міжнародної монографії центру українсько-європейського наукового співробітництва (ММЦУЄНС, 2024), стаття «Деякі проблеми викладання граматики китайської мови українським студентам» (Смельянова, 2022), які були опубліковані автором представленої статті, текст курсової роботи студентки Д. С. Гінчак «Синтаксис української і китайської мов: схожість і відмінності», науковим керівником якої була автор представленої дослідження, презентації з відеохостингу YouTube.

На електронні пошти студентів було розіслано відеозапис лекції та всі інтернет-ресурси,

Таблиця 2

**Виявлення рівня знань студентів–синтаксису української і китайської мов
на формуальному етапі експерименту**

Питання	Результати опитування		
Чи корисним було для Вас участь у лекції-презентації «Синтаксис української і китайської мов: схожість і відмінності»?	22/100%	0	
Будь ласка, дайте відповіді на наступні питання:	Результати опитування		
Дайте визначення, що таке синтаксис	Дали повну відповідь 22/100%	Дали неповну 0	Не дали відповідь 0
За думкою видатного українського лінгвіста М. П. Кочергана: «Синтаксис у мовах світу має чи не найменше розбіжностей». Чому саме синтаксис має найменше розбіжностей у різних мовах?	Дали повну відповідь. 19/86% Навели приклади 19/86%	Дали неповну відповідь 3/14% Навели деякі приклади 3/14%	Не дали відповідь 0
Що таке зіставний аналіз?	Дали відповідь. 22/100%		Не дали відповідь 0
До якої сім'ї і групи мов відноситься українська мова	Дали повну відповідь. 22/100%	Дали неповну відповідь 0	Не дали відповідь 0
До якої сім'ї і групи мов відноситься китайська мова?	Дали повну відповідь. 22/100%	Дали неповну відповідь 0	Не дали відповідь 0
Коли вийшла в світ перша китайська граматики європейського зразка? Як вона називалась? Хто її автор?	Дали повну відповідь. 19/86%	Дали неповну відповідь 3/14%	Не дали відповідь 0
Чи відомі Вам праці українських лінгвістів, які присвячені проблемам синтаксису в китайській мові?	Дали відповідь 22/ 100%		Не дали відповідь 0
Чи маєте Ви уявлення про схожість і відмінності синтаксису в українській і китайській мовах? Означте, які саме схожості і відмінності виявлено.	Дали повну відповідь. 18/82%	Дали неповну відповідь 4/18%	Не дали відповідь 0
Чи застосовуватиме набуті знання про синтаксис в українській і китайській мові на підставі виявлення їх схожості і відмінностей у своїй подальшій навчальній діяльності і майбутній професійній діяльності для побудови речень китайською мовою?	Так 22/100%		Ні 0

що надало їм можливість докладно ознайомитися з темою «Синтаксис української і китайської мов: схожість і відмінності».

Через тиждень після розсилання зазначених вище матеріалів відбулося повторне анкетування студентів, результати якого наведено в таблиці 2.

Як видно з результатів повторного опитування (див. табл. 2), всі студенти дали визначення синтаксису, назвали синтаксичні одиниці, мають повне уявлення про зіставний аналіз, визначили до

яких сімейств і груп мов відносяться українська і китайська мови, зрозуміли, чому саме синтаксис має найменше розбіжностей у різних мовах, знають, коли вийшла в світ перша китайська граматики європейського зразка, як вона називалась і хто її автор, знають прізвища і, навіть, ознайомилися з працями українських синологів, які присвячені проблемам синтаксису китайської мови, мають уявлення про схожість і відмінності синтаксису української і китайської мов.

Висновки. Аналіз літературних джерел дозволив зробити висновки, що важливою умовою успішного вивчення китайської мови є розуміння синтаксису цієї мови і вміння здійснювати зіставний аналіз синтаксису української і китайської мов. Проведення лекції-презентації і наявність тексту

лекції на поштових скриньках студентів з посиленнями на відповідні інтернет-ресурси сприяли усвідомленню важливої ролі синтаксису і умінь порівняння синтаксису української і китайської мов із застосуванням мультимодального підходу, що вплинуло на бачення подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kress G. *Multimodality: a social semiotic approach to contemporary communication*. London : Routledge, 212 p., 2010. 212 p.
2. 何伟. 功能句法范畴的界定及其分析表示方式. 功能句法研究. / 主编何伟. 北京, 北京: 外语教学与研究出版社, 北京: 外语教学与研究出版社, 2010年, 396页. 页 9-40.
3. Академічний тлумачний словник української мови, 1970–1980 pp. URL : <http://sum.in.ua/>.
4. Нечитайло М. Функціональний підхід у синтаксичних дослідженнях китайської мови: розвиток та перспективи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2020. Вип 31. Том 2. С. 171-177.
5. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 408 с.
6. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2006. 424 с.
7. 马建忠. 马氏文通. 北京 : 商务印书馆, 2010. 473 页.
8. Беляев А. В. Класифікація частин мови у китайській мові. *Молодий вчений. Філологічні науки*. Одеса, 2016, № 6 (33). С. 346-349.
9. Нечитайло М. Основні тенденції, методи та предмети досліджень граматики та синтаксису китайської мови (на матеріалах наукових праць китайських і зарубіжних мовознавців). *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород, 2018. Вип. 3. Т. 1. С. 146-150.
10. Чжан Пен Пен. Труднощі вивчення китайської мови. Пекін : Література, 2008. 17 с.
11. 丁婵婵 现代汉语语法研究理论的西方哲学渊源. 甘肃社会科学. 2012 年第. 1期. 76–79页.
12. 沈国威 现代汉语“欧化语法现象”中的日语因素问题. 東アジア文化交渉研究–別冊. 2011. 141-150 页. URL : https://ci.nii.ac.jp/els/contentscinii_2
13. Ємельянова Д. В. Порівняльний аналіз явища синонімії в українській і китайській мовах: схожість і відмінності. Міжнародна монографія центру українсько-європейського наукового співробітництва «Сучасна філологія: теорія, історія, методологія»: європейське видавництво “Izdevnieciba “Baltija Publishing”. Рига, Латвія. 2024. Розділ 18. С. 383-409. URL : <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/454/12224/25544-1?inline=1>.
14. Ємельянова Д. В. Деякі проблеми викладання граматики китайської мови українським студентам. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород. 2022. Випуск 25. Т. 1. С. 156-162. URL : <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/index.php/2022>.

REFERENCES

1. Kress G. (2010) *Multimodality: a social semiotic approach to contemporary communication*. London : Routledge. 212 p. [UK England].
2. 何伟 (2010) 功能句法范畴的界定及其分析表示方式. 功能句法研究. [Definition of functional syntax and its analytical expression. Research on functional syntax]. 主编何伟. : 外语教学与研究出版社, 北京 396页. 页 9-40. [in China].
3. Akademichnyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy, 1970-1980 [Academic Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language, 1970-1980]. URL: <http://sum.in.ua/> [in Ukrainian].
4. Nechytailo M. (2020) Funktsionalnyi pidkhyd u syntaksychnykh doslidzhenniakh kytaiskoi movy: rozvytok ta perspektyvy. [Functional approach in syntactic studies of the Chinese language: development and prospects] Aktualni pyttannia humanitarnykh nauk. Vyp. 31, T. 2, Drohobych, S. 171-177. [in Ukrainian].
5. Shulzhuk K. F. (2004) Syntaksys ukrainskoi movy. [Syntax of the Ukrainian language]. Kyiv : Vydavnychiy tsentr «Akademii», 408 s. [in Ukrainian].
6. Kocherhan M. P. (2006) Osnovy zistavnoho movoznavstva. [Fundamentals of Comparative Linguistics] Kyiv : Vydavnychiy tsentr «Akademii». 424 s. [in Ukrainian].
7. 马建忠 (2010). 马氏文通 [Ma Shiwentong]. 商务印书馆, 北京. [in China].
8. Beliaiev A. V. (2016) Klyasyfikatsiia chastyn movy u kytaiskii movi. [Classification of parts of speech in the Chinese language] Molodyi vchenyi. Filolohichni nauky. № 6 (33), Odessa, S. 346 – 349. [in Ukrainian].
9. Nechytailo M. (2018) Osnovni tendentsii, metody ta predmety doslidzhen hramatyky ta syntaksysu kytaiskoi movy (na materialakh naukovykh prats kytaiskykh i zarubizhnykh movoznavtsiv). [Main trends, methods and subjects of research into the grammar and syntax of the Chinese language (based on the materials of scientific works of Chinese and foreign linguists)] Zakarpatski filolohichni studii. Vyp.3. T.1. Uzhhorod, S. 146 – 150. [in Ukrainian].
10. Chzhan Pen Pen (2008) Trudnoshchi vyvchennya kytaiskoyi movy [Difficulties in learning Chinese] Pekin : Literatura. 17 s. [in China].
11. 丁婵婵 (2012) 现代汉语语法研究理论的西方哲学渊源 [The Western philosophical origins of modern Chinese grammar research theory] 甘肃社会科学. 北京. 76–79页. [in China].
12. 沈国威 (2011) 现代汉语“欧化语法现象”中的日语因素问题. 東ア [The Japanese Factor in the “Europeanized Grammar Phenomenon” of Modern Chinese] 文化交渉研究–別冊. 141-150 页. URL : https://ci.nii.ac.jp/els/contentscinii_2. [in China].

13. Yemelianova D. V. (2024) Porivnialnyi analiz yavyshcha synonymii v ukrainskii i kytayskii movakh: skhozhist i vidminnosti [Comparative analysis of the phenomenon of synonymy in Ukrainian and Chinese languages: similarities and differences]. Mizhnarodna monohrafiia tsentru ukrainsko-yevropeiskoho naukovoho spivrobitnytstva, «Suchasna filolohiia: teoriia, istoriia, metodolohiia»: yevropeiske vydavnytstvo "Izdevnieciba "Baltija Publishing", Hlava 18. Riga, S. 383-409. URL : <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/454/12224/25544-1?inline=1>. [in Ukrainian].

14. Yemelianova D. V. (2022) Deiaki problemy vykladannia hramatyky kytayskoi movy ukrainskym studentam [Some problems of teaching Chinese grammar to Ukrainian students] Zakarpats'ki filolohichni studii, Vyp. 25, T. 1, Uzhhorod, S. 156-162. URL <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/index.php/2022>. [in Ukrainian].